

پرونده خاشقجی می‌تواند به زوال دوستی آمریکا و عربستان بینجامد

به قلم سایمون هندرسون (/fa/experts/saymwn-hndrswn-0/)

۱۵ اکتبر ۲۰۱۸

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/khashoggi-case-could-be-death-us-saudi-friendship
العربية (/policy-analysis/qdyt-khashqjy-qd-tnhy-alsdaq-alamrykyt-alswdyt/)

درباره نویسنده

سایمون هندرسون (/fa/experts/saymwn-hndrswn-0/)

مقاله‌ها و دیدگاه‌ها

این هفته می‌تواند هفته‌ای پرآشوب برای سیاست آمریکا در خاورمیانه و برای بازار نفت باشد. در پاسخ به گفته‌هایی که انتظار می‌رفت پرزیدنت ترامپ در برنامه تلویزیونی «۶۰ دقیقه» دیشب بیان کند دولت عربستان پیشاپیش در بیانیه‌ای «هرگونه تهدید یا هر تلاشی برای تخریب وجهه عربستان» را کاملاً رد کرد.

شبکه خبری العربیه در سرمقاله خود از ۳۰ گزینه احتمالی برای مقابله به مثل در برابر هر تحریمی از سوی آمریکا از جمله «نفت بشکهای ۱۰۰ یا ۲۰۰ دلار یا حتی دو برابر آن» سخن گفت.

در عمل آنچه که پرزیدنت ترامپ گفت آن هم به شکلی نیمه‌مستور در میان انبوه پاسخ‌هایش به پرسش‌های چالش‌گرانه در زمینه روسیه کره شمالی چین و مسائل دیگر این بود که چنانچه ایالات متحده احراز کند که جمال خاشقجی روزنامه‌نگار تبعیدی عربستانی و ستون‌نویس روزنامه واشنگتن پست در ۲ اکتبر ۲۰۱۸ در کنسولگری عربستان در استانبول به قتل رسیده پادشاهی عربستان ممکن است با «مجازات شدیدی» روبه‌رو شود.

پاسخ عربستان گویای آن است که این کشور قصد ندارد آنچه مقام‌های ترکیه می‌گویند را قبول کند. یعنی قبول کند که شکنجه قتل مثله کردن و ضبط ویدئویی آن ماجرای فجیع کار «عوامل خودسر» سرویس امنیتی عربستان است. با این همه پرزیدنت ترامپ در پی تماس تلفنی امروز صبح خود با ملک سلمان گفت که ممکن است «قاتلان خودسر» مسئول ناپدید شدن خاشقجی بوده باشند. در نبود جسد (یا حتی اجزای بدن) مقتول هنوز کمی تردید در باره آنچه بر سر خاشقجی آمده وجود دارد اما بسیاری پاسخ دولت عربستان را اذعان به گناه تلقی می‌کنند.

نتیجه‌گیری بعدی بسیاری از منتقدان دولت عربستان آن است که محمد بن سلمان ولیعهد عربستان خودکامه‌ای بی‌رحم است که با وجود اینکه تنها ۳۳ سال دارد به‌زودی جانشین پدرش خواهد شد یعنی هم پادشاه کشوری با بزرگ‌ترین صادرات نفت در دنیا می‌شود و هم

رهبری جهان اسلام را به دلیل قرار داشتن شهرهای مقدس مکه و مدینه در خاک عربستان عهده‌دار خواهد شد.

پرزیدنت ترامپ وزیر امور خارجه خود مایک پمپئو را به ریاض اعزام کرده احتمالاً با فهرستی از پیشنهادها برای تغییرات سیاسی اما این که عربستان هیچ یک از چنین پیشنهادهایی را بپذیرد جای بحث دارد.

به نظر می‌رسد که باید با برنامه دگرگونی اقتصادی بن سلمان که به «چشم‌انداز ۲۰۳۰» معروف شده بدرود گفت - اگر نه در محتوا دست کم در سروصدای تبلیغاتی آن - شمار شرکت‌کنندگان در کنفرانس سرمایه‌گذاری که قرار است از ۲۳ تا ۲۵ اکتبر در ریاض برگزار شود مرتباً رو به کاهش است. جیمز دایمون مدیر عامل شرکت سرمایه‌گذاری «جی‌پی‌مورگان» انصرافش را اعلام کرده و انصراف استیو منوشین وزیر خزانه‌داری آمریکا نیز محتمل است.

اصلاحات اجتماعی از جمله ساختن سینما و یا اجازه برگزاری برنامه‌های تفریحی زنده مانند کنسرت‌های موسیقی و نیز آزادی رانندگی زنان چه بسا ادامه خواهد یافت اما فراموش نکنیم که عده‌ای از فعالان حقوق زن که برای همین حق رانندگی زنان تلاش می‌کردند هم اکنون در زندان اند. ریشخند شرم‌آور دیگر آن است که عربستان یکی از رهبران ائتلاف جهانی در مبارزه با گروه موسوم به دولت اسلامی (داعش) است. گروه افراط‌گرایی که یکی از هولناک‌ترین اقدامات مشخصه‌اش تهیه کلیپ‌های ویدئویی از شکنجه و اعدام زندانیان است.

چگونه همه ما امیدی چنین خطا به بن سلمان بسته بودیم (البته شاید نه همه ما - سال گذشته وقتی بن سلمان سلف خود را بی‌خوابی داد و مانع رسیدن داروی دیابت به او شد - من در مقاله‌ای نوشتم: «گویا مهم‌ترین نقطه قوت و یا ضعف بن سلمان قساوت اوست») و یادآور شدم «قصه گلوله» را که اشاره‌ای بود به این که بن سلمان روی میز کار مقامی دولتی که نمی‌خواست یکی از قراردادهای تجاری شاهزاده جوان را تایید کند یک گلوله گذاشته بود.

تا دو هفته پیش مقام‌های غربی می‌توانستند رفتار مستبدانه داخلی بن سلمان را توجیه کنند و می‌کردند چرا که به بازنگری او در نسخه افراطی عربستان از اسلام اشاره می‌کردند که ظاهراً بنا بود میانه‌روانه باشد و جای قرائت افراطی از اسلام را بگیرد. قرائتی که از طریق تعلیمات دینی غیرمسئولانه و حمایت از خیره‌ها (اسلامی افراطی) حادثه ۱۱ سپتامبر و داعش را آفرید.

اما ناپدید شدن خاشقجی نشانگر آن است که ما فریب گفته‌های خوشایند اطرافیان او و آدم‌های وابسته به شرکت‌های روابط عمومی‌اش را خوردیم. حتی محمد بن عبدالکریم العیسی دبیرکل مجمع جهانی مسلمانان که ماه جاری کنفرانسی را با عنوان «آشتی فرهنگی میان جهان اسلام و آمریکا» در نیویورک میزبانی می‌کرد. دیروز در بیانیه‌ای از بن سلمان حمایت کرد: «کارزار غرض‌ورزانه‌ای که علیه عربستان و ولیعهد آن در جریان است. تمامی زوایای ثبات بین‌المللی را به مخاطره می‌اندازد». حالا باید دید که پیشنهاد «کاروان صلح» این کنفرانس که قرار است در آن رهبران مسلمان مسیحی و یهودی به اورشلیم سفر کنند واقعیت خواهد یافت یا نه.

سیاستمداران کارکشته همیشه یادآور می‌شوند که دیپلماسی معمولاً در سکوت بهترین نتیجه را می‌دهد ولی ما اکنون در دنیای توئیتر زندگی می‌کنیم و دنیای گفته‌های چندثانیه‌ای تلویزیونی و بیانیه‌های عمومی بعضی بیانات کاملاً نسنجیده‌اند. مثلاً همین دیروز که عربستان سرسختی سازش‌ناپذیری نشان داد به اقداماتی احتمالی اشاره کرد که آسیبش به اقتصاد آمریکا بسیار شدیدتر از عربستان خواهد بود.

امروز گزارشی منتشر شده است مبنی بر این که دولت عربستان سرانجام به بازرسان ترکیه اجازه ورود به کنسولگری خود در استانبول را خواهد داد. اگر خاشقجی آنجا کشته شده باشد تا کنون کاملاً از شواهد قتل پاک شده است. حال دیگر چه بسا نتوان ادعا کرد که

پنجشنبه آینده سفارت عربستان در واشنگتن قرار بود جشن روز ملی خود را برگزار کند. آیا سفیر عربستان شاهزاده خالد بن سلمان که میزبان این جشن و برادر ولیعهد محمد بن سلمان است می‌توانست در مراسم حضور داشته باشد یا همچنان در ریاض می‌بود کاخ سفید او را به ریاض فرستاد تا پاسخی برای نگرانی‌های ایالات متحده بیاورد. گرچه به این جشن دعوت شده بودم قصد رفتن نداشتم و در حیرت بودم که چند نفر از آدم‌های سرشناس و بلندپایه واشنگتن در این مراسم غایب خواهند بود تا این که سفارت مراسم را لغو کرد.

**سایمون هندرسون هموند پژوهشی بیکر و مدیر برنامه برنشتاین در مورد خلیج و سیاست‌گذاری انرژی در انستیتو واشنگتن برای سیاست خاور نزدیک است.*

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Unpacking the UAE F-35 Negotiations

فوریه ۲۰۲۲ ۱۵

Grant Rumley

[\(/policy-analysis/unpacking-uae-f-35-negotiations\)](#)

ARTICLES & TESTIMONY

How to Make Russia Pay in Ukraine: Study Syria

فوریه ۲۰۲۲ ۱۵

Anna Borshchevskaia

[\(/policy-analysis/how-make-russia-pay-ukraine-study-syria\)](#)

BRIEF ANALYSIS

Bennett's Bahrain Visit Further Invigorates Israel-Gulf Diplomacy

فوریه ۲۰۲۲

Simon Henderson

(/policy-analysis/bennetts-bahrain-visit-further-invigorates-israel-gulf-diplomacy)

TOPICS

(fa/policy-analysis/dmkrasy-w-aslah/) دمکراسی و اصلاح

(fa/policy-analysis/rb-w-aslam-syasy/) عرب و اسلام سیاسی

(fa/policy-analysis/anrzh-y-w-aqtsad/) انرژی و اقتصاد

(fa/policy-analysis/khlyj-w-syast-hwzh-anrzh-y/) خلیج و سیاست حوزه انرژی

REGIONS & COUNTRIES

(fa/policy-analysis/kshwrhay-hashykhlyj-fars/) کشورهای حاشیه خلیج فارس